

Utvikling av laboratorier for kontroll av drikkevann og avløpsvann

Av Bjørn Bergmann-Paulsen

Bjørn Bergmann-Paulsen er cand. real. kjemiker fra Universitetet i Oslo. Han er overing. i Statens forurensningstilsyn.

Foredrag holdt på møte i Norsk Forening for Vassdragspleie og Vannhygiene 24. mars 1976.

Laboratorieutbygging og strukturen av analysetjenesten med henblikk på vannanalyser i fremtiden, må sees på bakgrunn av hvilket behov som antakelig blir aktuelt for slike tjenester. Følgende behov kan danne grunnlaget for diskusjonen:

Kommuner:

Analysen i forbindelse med drift av renseanlegg. Noen parametre er enkle og skal måles hyppig, andre er mer kompliserte og skal bestemmes mer sjelden. Egenkontroll.

Analysen i forbindelse med fastsetting av avgifter for bedrifter som har tilkoplett sitt avløp til kommunalt kloakknett. Senere kontroll.

Analysen i forbindelse med resipientkontroll og -drift.

Bedrifter:

Analysen i forbindelse med egenkontroll av forurensningsproblemene.

Fylker:

Analysen i forbindelse med kontroll av renseanlegg og forøvrige andre vilkår i konsesjoner.

Analysen i forbindelse med overvåking av vannforekomster.

Statlige myndigheter, institusjoner m.v.

Analysen i forbindelse med kontroll av industriutslipp m.v.

Analysen i forbindelse med overvåking.

Analysen i forbindelse med mere problemrettede eller rent forskningsbetonte undersøkelser.

Det synes hensiktsmessig med utvikling av 3 hovedtyper av laboratorier:

- A. Driftslaboratorier ved renseanlegg og bedrifter av enkle analyser.
- B. Regionale laboratorier for analyser og målinger som stiller større krav til personell og utstyr.
- C. Sentrale laboratorier for analyser m.v. som krever avansert utstyr eller teknikk.

Store bedrifter kan ha laboratorier tilhørende type C.

Det analysebehovet som diskuteres vil være for vannprøver som hittil ikke, eller bare i liten utstrekning, har vært innhentet. Situasjonen er derfor at det skal tas sikte på å øke den eksisterende laboratoriekapasitet, og ikke omfordele dagens analysebehov. Som et diskusjonsgrunnlag kan følgende momenter fremsettes m.h.t. utviklingen:

1. Desentralisering av endel av analysevirksomheten er ønskelig.
Kortere transportvei, raskere svar.
2. Antall offentlige laboratorier bør være begrenset. Hvert laboratorium må være sikret såvidt mange analyser av hvert parameter at det blir rutine.
3. Fylkesmannen bør overlates initiativet til opprettelse/utvikling av laboratoriene. Fylkene må stå fritt til å treffe bestemmelse om organiseringen. Fylkeskommunen eller primærkommunen bør stå for opprettelsen.
4. Laboratoriene skal primært dekke kommunenes behov for analyser. Ledig kapasitet kan «selges» til bedrifter samt til statsmyndigheter og fylkene i forbindelse med deres analysebehov vedrørende kontroll og overvåking. Det kan nyttes faste satser.
5. For å sikre at analyseresultatene blir pålitelige, forutsettes 2 ting:
— at det benyttes standardiserte analysemetoder.
— at laboratoriene deltar i et ringtestopplegg (interkalibrering).
6. På lengre sikt bør det tas sikte på en godkjenningsordning med basis i resultatene fra ringtestopplegget.
7. Statens engasjement bør begrense seg til støtte til opprettelsen av laboratoriene. Driften bør baseres på selvfinansiering.
8. Laboratoriene bør bygges ut med henblikk på analyser som ikke krever avansert, kostbart utstyr. De må også få ansvar for konservering og videresending av prøver for spesialanalyser til sentrale laboratorier.
9. Den nødvendige ekspertise til å tolke analyseresultatene behøver ikke finnes ved laboratoriene.